

SUUNTA SUOMELLE

– UUTTA TYÖTÄ VIENTIVETOISELLA KASVULLA

SDP:N TALOUSPOLITIIKAN LINJA

SDP:n talouspolitiikan kantava linja on kestävä, työllistävä kasvu. Kasvu on väline tavoiteltaessa eheää, oikeudenmukaista ja tasa-arvoista yhteiskuntaa jossa mahdollisimman monella on työtä. Seuraavalla vaalikaudella SDP:n tavoitteena on luoda 100 000 uutta työpaikkaa.

Kasvun avaimet löytyvät kilpailukyvyistä, viennin pohjan laajentamisesta ja eriarvoisuuden vähentämisestä. Viennin kasvu mahdollistaa myös kotimarkkina-alojen ja työllisyyden kestäväen kasvun. SDP tavoittelee talouspoliittisella ohjelmallaan vähintään 2 prosentin talouden kasvuvauhtia seuraavan vaalikauden loppuun mennessä.

Kasvun käynnistäminen, rakenneuudistusten jatkaminen ja välttämättömien sopeutustoimien tekeminen ovat välineemme julkisen talouden tasapainottamiseksi. Julkisen velan BKT-suhde on saatava alenemaan, jotta turvataan finanssipolitiikan liikkumatila tulevaisuudessa. Ikäsidonnaisiin menoihin vastaaminen edellyttää julkisen talouden nykyistä parempaa kestävyyttä. Sopeutustoimet jaamme tulojen lisäämiseen sekä menojen karsimiseen. Suhdannevaihteluita on tasattava vastasyklisellä talouspolitiikalla.

Talouspolitiikan on oltava vakaata, uskottavaa ja ennakoitavaa. SDP luottaa sopimiseen, vientivetoiseen kasvustrategiaan, yritysten toimintaedellytysten parantamiseen sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen kasvun luomisessa. Keinotekoista vastakkainasettelua valtion ja yritysten, teollisuuden ja palveluiden sekä pienten ja suurten yritysten välille emme pienessä maassa tarvitse, vaan voimat on koottava yhteistyöhön.

FINANSSIKRIISIN PITKÄ VARJO

Eurooppa ei ole vielä kukaan toipunut vuonna 2007 Yhdysvalloista alkaneesta finanssikriisistä. Täysin vapaasti toimineet markkinavoimat johtivat suureen riskinottoon ja riskien laajamittaiseen realisoitumiseen syksyllä 2008. Finanssikriisissä yhteiskunnat joutuivat ottamaan vastuun rahoitusjärjestelmän toimivuudesta: voitot jäivät yksityisiksi, mutta riskit sosialisitiin.

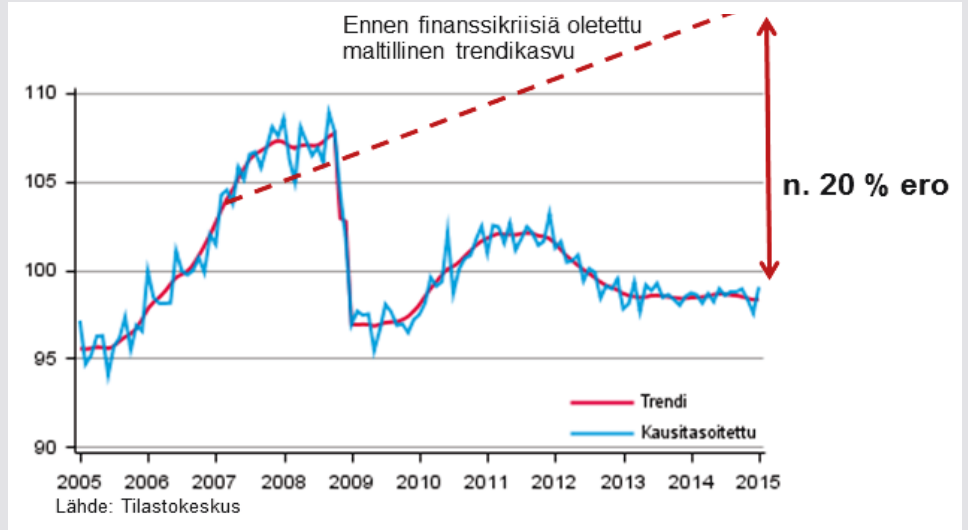
Finanssikriisin jälki on ollut erityisen pahaa Euroopassa. Pankkijärjestelmän epävarmuus on heiken-

tänyt rahoituksen saatavuutta. Finanssikriisin jatkuminen on pahentanut valtioiden velkaongelmia ja euroalueen epätasapainoa.

Suomessa kokonaistuotannon taso on edelleen kriisiä edeltäneen tason alapuolella. BKT on nyt noin 20 % alhaisempi kuin se olisi, jos kasvu olisi jatkunut edes maltillisena vuodesta 2008 eteenpäin. Verotulot ovat jääneet yli 15 miljardia euroa pienemmiksi verrattuna tilanteeseen, että kasvu olisi jatkunut normaaliuralla.

SUUNTA SUOMELLE

BKT on jäməhtänyt paikoilleen

Finanssikriisin aiheuttaman romahduksen jälkeen talous alkoi elpyä, mutta euroalueen epäonnistunut talouspolitiikka tukahdutti kasvun Euroopassa ja Suomessa vuodesta 2011 näihin aikoihin asti. Euroopassa pankki- ja velkakriisin hoito oli tehotonta, EKP:n rahapolitiikka kireää ja finanssipolitiikkaa päätettiin Euroopan Komission suositusten mukaisesti kiristää jäsenmaissa yhtäaikaaisesti.

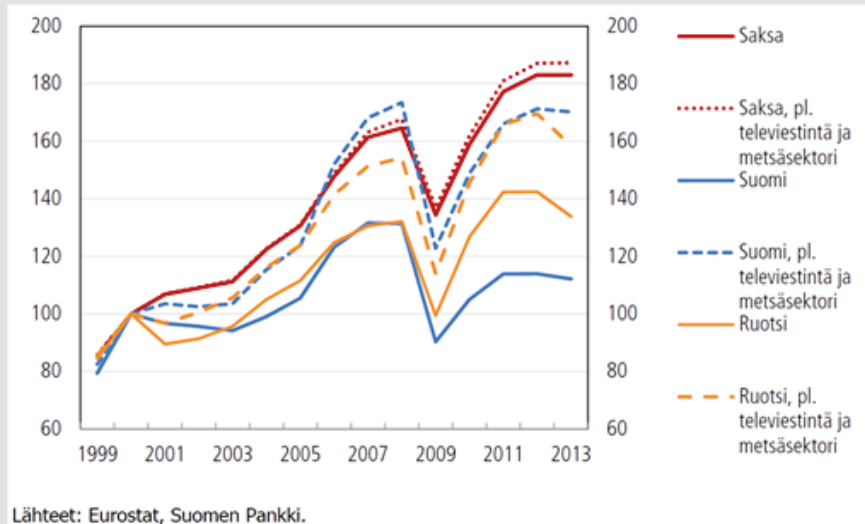
Suomessa kevään 2011 eduskuntavaaleissa ja sen jälkeisissä hallitusneuvotteluissa korostui valtion velkaantumisen pysäyttäminen ja kestävyysvajeeseen vastaaminen. Tämän jälkeen on asteittain vahvistunut käsitys, että näitä vielä suurempi, kertaantuva ongelma on kilpailukyyn rapautuminen ja menetykset viennissä. Talouskriisin pitkittyminen ja investointien heikko kehitys Euroopassa on merkinnyt vaikeuksia Suomen vientiteollisuudelle. Viime aikoina myös Venäjän viennin heikentyminen on varjostanut

kasvunäkymiä. Perinteisten vientimarkkinoiden vetäessä hitaasti Suomen vientiteollisuus ei ole onnistunut laajentumaan uusille kasvaville markkinoille, erityisesti Aasiaan.

Viennin heikkoa kehitystä selittää vahvasti metsä- ja tietoliikennesektorin tuotannon voimakas supistuminen. Nämä molemmat alat ovat kohdanneet erityisiä vaikeuksia. Paperiteollisuuden ongelmien perussyynä on painopapereiden kysynnän pysyvä aleneminen. Nokia-vetoisen elektroniikkateollisuuden kutistumisen taustalla olivat liikkeenjohdon virheet, joiden seurauksena mobiililaitteet eivät pysyneet kuluttajateknologian kehityksessä mukana eivätkä käyneet kaupaksi.

Näiden sektorien ulkopuolella vienti on Suomessa kehittynyt hyvin samankaltaisesti kuin lähimmissä verrokkimaissa Ruotsissa ja Saksassa.

Vientisektorin ongelmien taustalla on erityisesti metsäsektorin ja tietoliikennesektorin heikko kehitys (lähde: Borg & Vartiainen 2015).

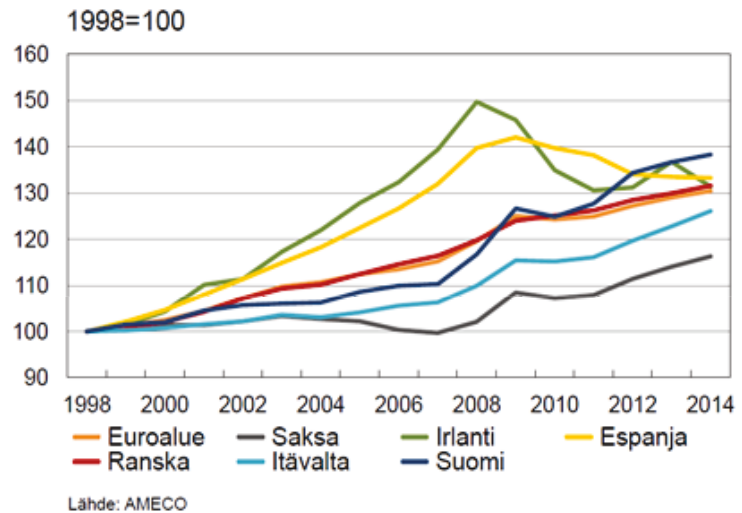
SUUNTA SUOMELLE

Suomen elinkeinorakenne ei ole uudistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana riittävästi. Metsä- ja tietoliikennesektorien kadonneen tuotannon tilalle ei ole syntynyt riittävästi uutta tuotantoa. Sen seurauksena näiden alojen romahdus on jättänyt täyttämättömän aukon erityisesti vientisektorille. Tämä on heijastunut myös tuottavuuskehitykseen, joka on käytännössä pysähtynyt vuoden 2007 jälkeen.

Samaan aikaan Suomen kustannuskilpailukyky on

heikentynyt. Yksikkötyökustannukset ovat nousseet Suomessa nopeammin kuin kilpailijamaissa. Ensimmäisesti tämä johtuu tuottavuuden romahduksesta ja heikosta kehityksestä vuodesta 2008 eteenpäin. Toisaalta vuoden 2007 hajautettu sopimuskierron ja eräiden poliitikkojen tuolloin lietsomat palkankorotuspaineet nostivat palkkakustannuskehitystä huomattavasti. Erityisen nopeaa yksikkötyökustannusten nousu oli vuosina 2007–2009.

Koko talouden yksikkökustannukset

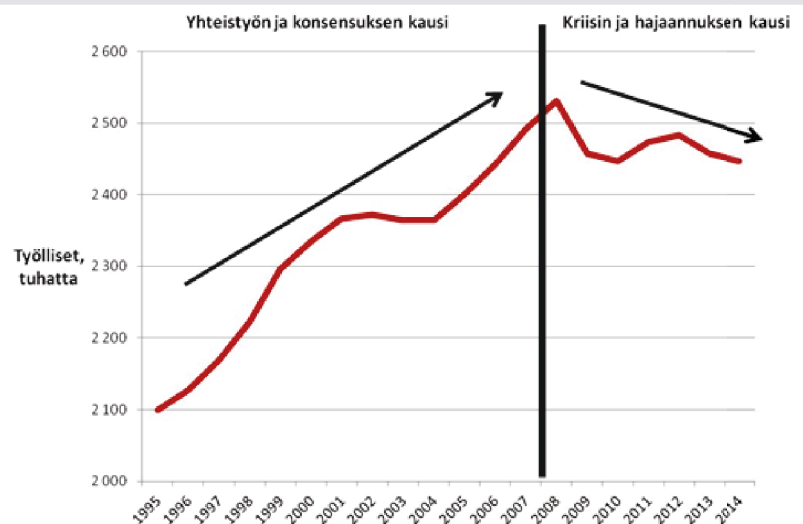

Elinkeinoelämän hidasta uudistumista selittää osaltaan investointien määrän lasku. Investointiaste on laskenut vuotta 2008 edeltävästä reilusta 20 prosentista suhteessa BKT:hen nykyiseen selvästi alle 20 prosenttiin. Tuotantopotentiaalin nosto edellyttää nykyistä korkeampaa investointiastetta.

Viennin ja BKT:n heikon kehityksen seurauksena työl-

lisyysskehitys on vaisua. Työttömyys on vakava ongelma. Työllisten määrä ei ole kuitenkaan heikentynyt yhtä vahvasti kuin BKT, mikä osaltaan selittää heikkoa tuottavuuskehitystä.

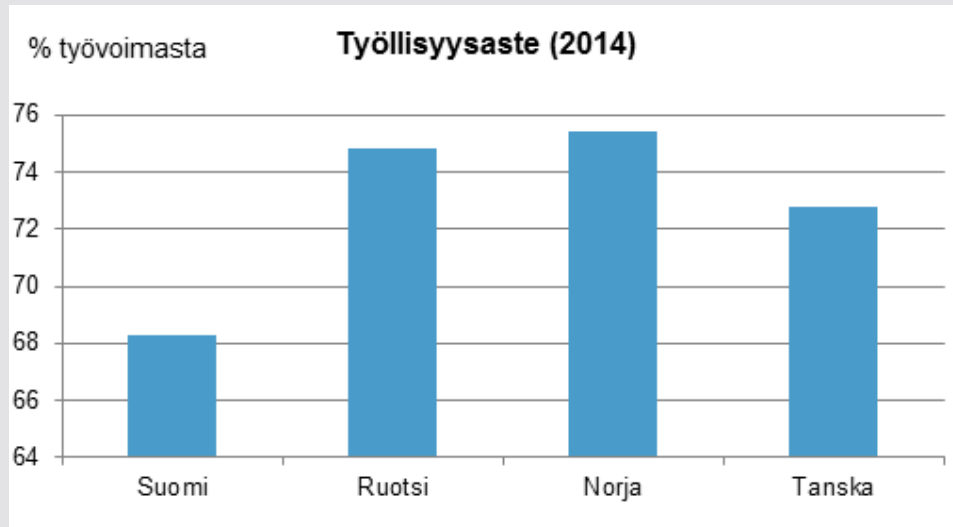
Työllisten määrä kasvoi Suomessa tasaisesti 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2008 saakka. Sen jälkeen työllisyys on trendinomaisesti laskenut.

SUUNTA SUOMELLE

Pohjoismainen hyvinvointivaltio on mahdollista pitää yllä vain korkean työllisyysasteen oloissa. Suomen

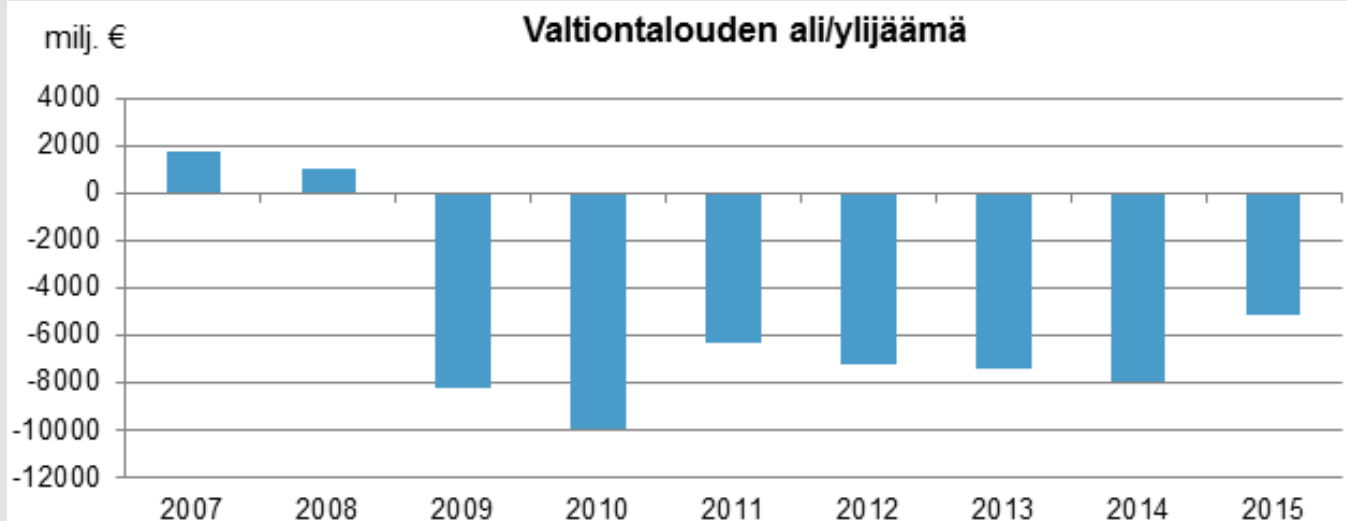
työllisyysaste on selvästi alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa:

Kestävään kasvuun pääseminen edellyttää työllisten ihmisten määrän ja työllisyysasteen nostamista merkittävästi. Suomen on tavoiteltava pohjoismaista työllisyysastetta. Tämä on perusedellytys julkisen talouden kestävyyskorjaamiseksi.

Heikko BKT- ja työllisyyskehitys on painanut julkisen

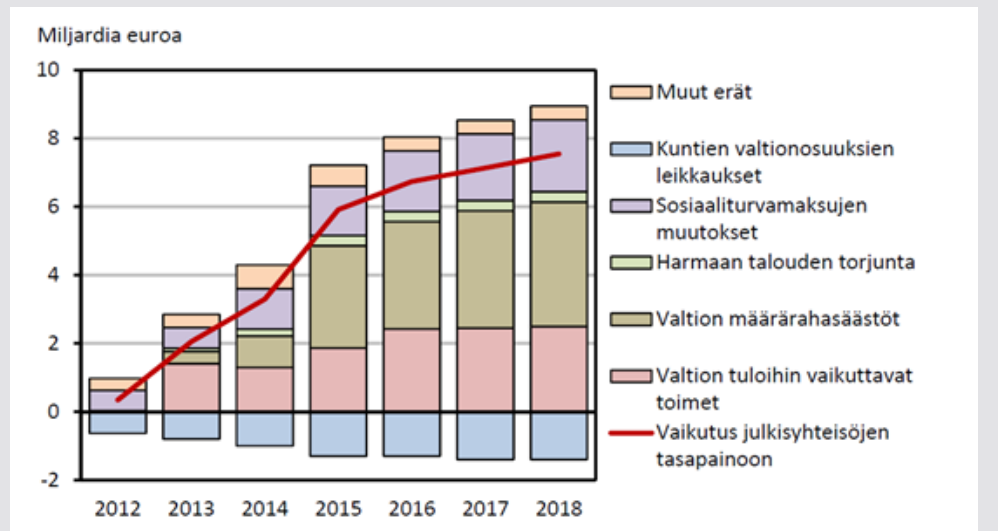
talouden voimakkaasti alijäämäiseksi. Esimerkiksi valtiontalous painui alijäämäiseksi vuonna 2009, ja viime vuosina alijäämä on pysytellyt 8 miljardin tuntumassa tehdyistä sopeutustoimista huolimatta. Vuonna 2015 alijäämän ennakoitaan pienenevän reiluun 5 miljardiin euroon.

Kuluvalla vaalikaudella julkista taloutta on sopeutettu merkittävästi. Koko julkisen talouden tasolla päätetty sopeutus nousee yli 7 miljardiin euroon vuonna 2018.

SUUNTA SUOMELLE

Julkisen talouden sopeutus 2012–2018
(lähde: talouspolitiikan arviointineuvoston raportti, tammikuu 2014)

Valtiontaloutta päätettiin hallitusneuvotteluissa 2011 sopeuttaa 2.2 miljardilla eurolla. Samalla sovittiin, että hallituskauden puolivälissä tehdään lisäsopeutustoimia, jos taloustilanne sitä vaatii. Myöhemmin hallitus onkin päättänyt lisäsopeutuksesta niin, että yhteensä valtiontalouden sopeutustoimet nousevat noin 6 miljardiin euroon.

Tehdyt sopeutustoimet pienentävät valtion ja koko julkisen talouden alijäämää merkittävästi. Silti niiden jälkeenkin julkisen talouden alijäämä pysyy lähivuodet noin kolmessa prosentissa suhteessa BKT:hen ilman lisätoimia. Myöskään julkisen velan BKT-suhde ei käänny laskuun ilman uusia sopeutustoimia.

Valtiovarainministeriö on arvioinut julkisen talouden kestävyysvajeen suuruudeksi noin 5 % BKT:sta sen jälkeen, kun vuoden 2017 eläkeuudistus on toteutettu. Kestävyysvajeen arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta ja se riippuu voimakkaasti mm. lähtötilanteen alijäämästä ja työllisyydestä. Esimerkiksi valtiovarainministeriön arviot kestävyysvajeen suuruudesta ovat viimeisen vuoden aikana vaihdelleet noin 3 ja 5 prosentin välillä. Kestävyysvajeen suureneminen viimeisimmissä arvioissa johtuu talouden nykyisestä, odotettua heikommasta, tilanteesta.

Kestävyysvaje johtuu lähinnä ikäsidonnaisten menojen kasvusta tulevina vuosikymmeninä. Ellei kestävyysvajetta saada alennettua, julkisen velan BKT-suhde uhkaa nousta kestävämmän korkealle tulevina vuosikymmeninä. Siksi kestävyysvaje on kurottava umpeen kahden seuraavan vaalikauden kuluessa. Se vaatii erityisesti työllisten määrän lisäämistä, mutta myös rakenneuudistuksia ja sopeutustoimia.

JOHTOPÄÄTÖS 1

Taloukasvu on saatava nykyistä selvästi korkeammalle, noin 2 prosentin tasolle. Tämä onnistuu vain vientivetoisesti. Vain siten voidaan turvata työllisyyden kestävä kasvu.

Kasvupolitiikan kulmakivet ovat viennin vahvistaminen, investointien edistäminen, kotimarkkinoiden kasvun tukeminen sekä yritysten liiketoiminta- ja työllistämisedellytysten parantaminen. Tavoitteena on luoda 100 000 uutta työpaikkaa seuraavan neljän vuoden aikana.

JOHTOPÄÄTÖS 2

Julkisen talouden tasapainottaminen ja kestävyysvajeen kurominen umpeen edellyttävät paitsi kasvua ja korkeampaa työllisyyttä, myös rakenneuudistuksia ja sopeutusta.

Ilman rakenneuudistuksia ja sopeutusta velka/BKT-suhde uhkaa kasvaa kestävämmän korkeaksi. Seuraavan vaalikauden aikana on varauduttava 4 miljardin lisäsopeutus päätöksiin, ja kestävyysvajeen umpeen kuromisen jatkamiseen.